

LAULUTUOKIOT RAKENTAVAT SILTAA PÄIVÄKOTIIN

Laulutuokiosarja maahanmuuttajaäideille Kannelmäen
monikulttuurisessa perhekerhossa

Sosiaalialan koulutusohjelma,
sosionomi
Opinnäytetyö
23.10.2009

Anni Raivio

Koulutusohjelma	Suuntautumisvaihtoehto	
Sosiaalialan koulutusohjelma	Sosionomi (AMK)	
Tekijä/Tekijät		
Anni Raivio		
Työn nimi		
Laulutuokiot rakentavat siltaa päiväkotiin: Laulutuokiosarja maahanmuuttajaäideille Kannelmäen monikulttuurisessa perhekerhossa		
Työn laji	Aika	Sivumäärä
Opinnäytetyö	Syksy 2009	32 + 1 liite
TIIVISTELMÄ		
<p>Opinnäytetyöni tarkoituksena oli laulaa maahanmuuttajaäitien kanssa suomalaisia lauluja ja erityisesti lastenlauluja. Lastenlaulut olivat osana laulutuokiota, jotta maahanmuuttaja äidit tietäisivät mitä heidän lapsensa laulavat päiväkodissa. Mielestäni oli myös tärkeää opettaa heitä laulamaan näitä lauluja, jotta voivat laulaa lastensa kanssa päiväkodista tuttuja lauluja.</p> <p>Työ toteutettiin Kannelmäen monikulttuurisessa perhekerhossa kevään 2009 aikana. Laulutuokiota pidettiin keskiviikkoisin noin puolituntia joka kerta. Opettelimme uusia lauluja ja samalla perhekerholaiset oppivat myös lisää suomenkieltä. Laulujen sanat käytiin läpi yhdessä ja sanat opittuaan lauloimme laulun säestyksen tai cd:n kanssa.</p> <p>Laulutuokio onnistui hyvin ja erityisesti lastenlaulut olivat perhekerholaisten mieleen. Sen vuoksi halusin opettaa heille enemmän lastenlauluja. Perhekerhon äidit tunsivat joitain lauluja ennestään esimerkiksi englanninkielellä. Perhekerhon äidit osallistuivat laulutuokioon hyvin ja muutaman kerran otimme myös lapset mukaan laululeikkiin. Laulutuokio toteutettiin kahdeksan kertaa kevään 2009 aikana.</p> <p>Laulutuokiolle voisi olla tarvetta myös jatkossa Kannelmäen monikulttuurisessa perhekerhossa. Suomen kielen oppiminen tapahtuisi hepommin laulun ohella. Toivon, että Kannelmäen perhekerhon kerhoemäntä jatkaa laulutuokion pitämistä huomioiden osallistujien toiveet.</p>		
Avainsanat		
maahanmuuttaja, monikulttuurisuus, lastenlaulut		

Degree Programme in		Degree
Social Services		Bachelor of Social Services
Author/Authors		
Anni Raivio		
Title		
Singing Sessions Build a Way to Daycare: Singing Sessions For Immigrant Mother in a Multicultural Familygroup at Kannelmäki		
Type of Work	Date	Pages
Final Project	Autumn 2009	32 + 1 appendix
<p>ABSTRACT</p> <p>The objective of this final project was to organize singing sessions for a multicultural familygroup at Kannelmäki. I was supposed to teach immigrant women Finnish songs and especially children's songs. I wanted to teach the mothers children's songs so they would know what their children were singing in daycare. I also considered it important that they could sing songs from daycare with their children.</p> <p>I organized singing sessions in the multicultural familygroup at Kannelmäki in spring 2009. The sessions were arranged on Wednesday mornings and they lasted about half an hour. We learned new songs and at the same time the mothers learned new Finnish words. Every time we read the words of the songs and learned them before we sang. When they had learned the lyrics we sang them accompanied on the piano or cd.</p> <p>The Singing sessions were a good experience. It turned out to be a good way to learn new Finnish words. The mothers liked especially children's songs so that is why I wanted to teach them more than other songs. Some of the mothers knew those children's songs in some other language, for example in English. The mothers from the multicultural familygroup joined singing quite well and a few times we had the children with us singing. The singing sessions were arranged eight times in the spring 2009.</p> <p>I think that singing could be part of the program in the multicultural familygroup at Kannelmäki. Learning Finnish could be easier by singing. I hope that the familygroup host will continue singing and teaching the mothers songs that they would like to learn.</p>		
Keywords		
immigrant, multicultural, children's songs		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TOIMINTAYMPÄRISTÖ	2
2.1	Familia Club ry	2
2.2	Kannelmäen monikulttuurinen perhekerho	4
3	MAAHANMUUTTAJAT JA MONIKULTTUURISUUS	6
3.1	Maahanmuuttaja	6
3.2	Monikulttuurisuus	6
3.3	Kotoutuminen	7
3.4	Maahanmuuttajatyö	8
4	LAULUTUOKIOIDEN VOIMA	9
4.1	Musiikki ja vieraan kielen oppiminen	9
4.2	Voimaantuminen	11
4.3	Yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja elämyksellisyys sekä itseohjautuvuus	11
5	LAULUTUOKIOIDEN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA ARVIOINTI	12
5.1	Tavoitteet	13
5.2	Laulutuokioiden suunnittelu	15
5.3	Laulutuokioiden toteutus ja arviointi	16
5.3.1	Ensimmäinen laulutuokio 21.1.2009	17
5.3.2	Toinen laulutuokio 28.1.2009	18
5.3.3	Kolmas laulutuokio 25.2.2009	19
5.3.4	Neljäs laulutuokio 4.3.2009	19
5.3.5	Viides laulutuokio 18.3.2009	20
5.3.6	Kuudes laulutuokio 25.3.2009	21
5.3.7	Seitsemäs laulutuokio 8.4.2009	22
5.3.8	Kahdeksas laulutuokio 13.5.2009	22
6	YHTEENVETO	23
6.1	Laulutuokioiden jälkeen	23
6.2	Yhteenveto	24
7	POHDINTA	26
	LÄHTEET	30
	LIITE 1	

1 JOHDANTO

Maahanmuuttajien kotoutumisen tärkeimpänä edellytyksenä on suomen kielen hallitseminen ja suomen kielen osaaminen lisää heidän tasa-arvoista osallistumistaan suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Kotouttamisen ja kielen opetuksen ulkopuolelle jää paljon maahanmuuttajia, joille Familia Club ry pyrkii tarjoamaan palveluja. Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa ikääntyvät maahanmuuttajat, pienten lasten kanssa olevat äidit ja muut työvoimaan kuulumattomat henkilöt. (Familia Club ry 2008a: 2.)

Teen toiminnallisen opinnäytetyön Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:hyn. Olen ollut yhteydessä yhdistykseen syksyllä 2008, jotta järjestämäni toiminta olisi myös heidän tarpeidensa mukainen. Tein yhteistyötä toiminnanjohtaja Tarja Monton kanssa ja lähtökohtanamme oli jo olemassa olevat ryhmät ja minun ehdotukseni. Ajatuksena oli luoda jokin uusi ryhmä tai vaihtoehtoisesti uusi toiminta jo olemassa olevaan ryhmään. Vähitellen syntyi idea kehittää uutta toimintaa Kannelmäen monikulttuuriseen perhekerhoon.

Toiminnanjohtajalla oli ollut ajatuksena perustaa lauluryhmä, jossa laulujen avulla karutettaisiin maahanmuuttajien suomenkielen taitoa. Pohdimme, miten perhekerhoon voisi sisällyttää laulutuosarjan. Olimme yhtä mieltä siitä, että laulutuoskioiden pituus ja toteutus tulisi järjestetään äitien ja lasten ehdoilla. Toteutuksessa tulisi ottaa huomioon myös heidän kielitaitonsa.

Suomenkielen opettelu voi olla hankalaa ja monesti opetus on hyvin opettajajohtoista. Haluan tuoda näiden laulutuoskioiden avulla kielen opiskeluun uuden näkemyksen, jossa uusia sanoja voi oppia laulamalla. Toivon, että oppiminen olisi mieltä ja laulu toisi oppimiseen iloa ja vapautta. Laulutaito ei ole myöskään edellytys oppimiselle. Riittää kun haluaa pitää hetken hauskaa laulun merkeissä ja olla valmis oppimaan uusia suomenkielensanoja.

Laulutuokiot on toteutettu keväällä 2009. Tarkoituksena on ollut luoda siitä säännöllinen toiminta, jonka myös perhekerhon osallistujat tietävät. Tuokioiden toteutuksessa otetaan myös huomioon mahdolliset vierailut tai vierailijat, jotka ovat tärkeitä perheker-

hon toiminnassa. Toivon, että jatkossa Familia Club ry:n kerhoemäntä jatkaisi laulutukioita säännöllisenä toimintana.

Laulutuokioiden pitämisen avulla saan myös paljon kokemusta kulttuurieroista ja mahdollisista epäselvyyksistä, joita voi tulla minun ja maahanmuuttajanaisten välille. Nämä ovat myös asioita, joita käsittelen ja pohdin toiminnan järjestämisen aikana. Uskon, että tulen huomaamaan eroavaisuuksia ja mieltä herättäviä kysymyksiä erilaisista käyttäytymismalleista ja kulttuurieroista.

Työni otsikossa tuon esille sen, että laulutuokiot ovat siltana päiväkotiin. Tämä on minusta mielenkiintoinen asia, sillä tällä hetkellä perhekerhon naisilla on lapsia, jotka ovat pian menossa päiväkotiin. Haluan auttaa perhekerhon naisia ja lapsia laulutukioiden avulla siirtymisessä päiväkotielämään. Nyt he oppisivat joitain lastenlauluja, joita heidän lapsensa tulevat laulamaan päiväkodissa. Kielellinen silta rakentuu laulutukioiden avulla. Äidit pystyisivät kommunikoimaan päiväkodin työntekijöiden kanssa paremmin ja myös lapsilla olisi ennen päiväkotia suomen kielen osaamista.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Familia club ry:ssä on monenlaista toimintaa maahanmuuttajille ja monikulttuurisuudesta kiinnostuneille henkilöille. Yhdistyksen toiminta kohdistuu kaikkiin ikäryhmiin. Toimintaan kuuluvat muun muassa suomenkielen ryhmät, keskusteluryhmät, monikulttuurinen perhekerho, lapsiparkki, retket ja juhlat. (Familia Club ry 2008c.)

2.1 Familia Club ry

Familia Club ry on perustettu vuonna 1988 ja se on vienyt eteenpäin monikulttuurisuustyötä Suomessa. Yhdistys ei ole uskonnollisesti eikä poliittisesti sitoutunut. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen ja heidän oikeuksiensa toteutumista. Familia Club ry:lle on myös tärkeää yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden ehkäiseminen suomalaisessa yhteiskunnassa. (Familia Club ry 2008b.) Familia Club tarjoaa erityisesti palveluja maahanmuuttajille, jotka jäävät kotouttamispalvelujen ulkopuolelle erinäisistä syistä.

Yhdistyksellä on kaksi kokopäiväistä työntekijää: toiminnanjohtaja Tarja Monto ja taloussihteeri Tuomo Vuolteenaho. Osa-aikaisena kerhoemäntänä yhdistyksessä toimii Nancy Hursti, joka on kenialaissyntyinen. Lisäksi yhdistyksellä on kaksi hanketta: Moniheli- Maahanmuuttajajärjestöhanke ja Duo- Kaksikulttuuriset perheet-hanke. Familia Club ry:ssä työskentelee myös kieltenopettajia, joista osa on vapaaehtoisia. Vapaaehtoiset ovat mukana myös muussa toiminnassa, kuten apuopettajina suomenkielen tunneilla ja avustajina erilaisissa tapahtumissa mukana.

Osa yhdistyksen toimintaa on osallistua järjestöjen yhteiseen monikulttuurisuus ja rasisminvastaiseen toimintaan. Yhdistys on mukana erilaisissa tapahtumissa, kuten Maailma kylässä – tapahtumassa sekä järjestää monina juhlapäivinä ohjelmaa, kuten Kansainvälisenä Naistenpäivänä. (Familia Club ry 2008a: 4.)

Familia Club ry:ssä järjestetään erilaisia suomenkielen kursseja ja keskusteluryhmiä. Suomenkielen kursseissa on kolme eri tasoa. Näiden lisäksi järjestetään Numerot ja kirjaimet -kurssia, joka on tarkoitettu kirjoitustaidottomille maahanmuuttajille tai maahanmuuttajille, jotka eivät osaa latinalaisia aakkosia. Familia Club ry tarjoaa myös keskusteluryhmiä suomenkielen opiskelijoille. Kurssien lisäksi järjestetään erilaisia retkiä ja ruuanvalmistusta eri maiden ruuilla. Retkiä on järjestetty muun muassa Arabian tehtaalle, Kampin energiakeskukseen ja Eduskuntataloon. Retket ovat jäsenille maksuttomia, jos siitä ei ole erikseen mainintaa. (Familia Club ry 2009.)

Familia Club ry osallistuu erilaisiin tapahtumiin, joiden kautta se voi kertoa toiminnastaan uusille ihmisille. Näiden tapahtumien avulla se saa uusia jäseniä ja vapaaehtoisia mukaan toimintaan. Yksi jokavuotinen tapahtuma on Kaisaniemessä järjestettävä Maailma kylässä -festivaali. Siellä Familia Club ry tuo toimintaansa esille ja kerää varoja muun muassa arpajaisilla. Kaisaniemessä Familia Club ry tavoittaa monia toiminnasta kiinnostuneita ihmisiä ja yhdistys saa festivaalin kautta näkyvyyttä ja lisää tunnettavuutta. Familia Club ry on myös yhteistyössä erilaisten projektien kanssa kuten Koivu ja tähti -projektissa. Koivu ja tähti -projekti on kotouttamistuella rahoitettu projekti, joka järjestää toimintaa kolmansien maiden maahanmuuttajille.

2.2 Kannelmäen monikulttuurinen perhekerho

Kannelmäen perhekerho on saanut alkunsa Satu Niemisen opinnäytetyöstä. Hän lähti pohtimaan Kannelmäen monikulttuuristen äitien ja lasten tilannetta omien kokemustensa kautta, sillä hänen oma perheensäkin on monikulttuurinen. Niemisen mies on lähtöisin toisesta kulttuurista ja heillä on yhteisiä lapsia. Kun Satu Nieminen alkoi suunnitella opinnäytetyötään, hän asui itse Kannelmäessä. Hän kaipasi alueelle yhteistä toimintaa maahanmuuttajille ja maahanmuuttajataustaisille äideille, jotta he voisivat saada vertaistukea toisiltaan. (Nieminen 2008: 6-7.)

Satu Nieminen alkoi suunnitella perhekerhoa, joka olisi suunnattu eri kulttuureista tuleville naisille sekä äideille että heidän lapsilleen. Hän otti yhteyttä Familia Club ry:n toiminnanjohtajaan Tarja Montoon ideastaan monikulttuurisesta perhekerhosta. Tarja Monto innostui ajatuksesta ja perhekerhon suunnittelu alkoi. (Nieminen 2008: 6-7.)

Monikulttuurinen perhekerho aloitettiin syksyllä 2006 ja ajankohtana oli jo silloin keskiviikko aamut. Kohderyhmänä olivat maahanmuuttajanaiset ja heidän lapsensa, mutta kerhoon sai osallistua myös naiset, joilla ei ole lapsia. Aluksi ryhmässä oli vain muutama osallistuja, mutta kevään ja syksyn 2007 aikana osallistujamäärä kasvoi ja yhdellä kokoontumiskerralla paikalla oli yleensä noin kymmenen osanottajaa. (Nieminen 2008: 26.)

Alun perin perhekerho kokoontui keskiviikkoisin kahden tunnin ajan. Kerhon aloittamisen jälkeen sen kesto on muutettu kolmeksi tunniksi keskiviikko aamupäivisin. Huomattiin, että kaksi tuntia ei riitä ja tällä tavalla pystyttiin tarjoamaan maahanmuuttajanaisille enemmän yhteistä aikaa. Perhekerhon pitäminen aloitettiin 25.10.2006 Kannelmäen nuorisotalon tiloissa. (Nieminen 2008: 41, 44.)

Nuorisotalon tilat tarjosivat Familia Club ry:n käyttöön ison salin, keittiön, pienen olohuoneen ja muut tilat tarpeen mukaan. Perhekerhon aikana saa käyttää vapaasti keittiön astioita ja cd-soitin, piano ja televisio ovat käytettävissä. Toimintaan saadaan myös jokaiselle kerralla 10 euroa materiaalikuluja varten Familia Club ry:ltä. Tällä rahalla saa ostaa kahvia ja teetä sekä pientä syötävää. (Nieminen 2008: 42.)

Perhekerholaisten kanssa on tehty paljon erilaisia asioita ja käyty tutustumassa paikkoihin, jotka ovat kiinnostaneet kerholaisia. Perhekerhossa on käynyt myös vierailijoita, jotka ovat esimerkiksi esitelleet päivähoitoa Suomessa. Tämä kiinnosti kerhon naisia hyvin paljon, sillä heidän lapsensa menisivät päivähoitoon jossain vaiheessa. Tämän lisäksi on tutustuttu Kannelmäen kirjastoon ja juhlittu erilaisia juhlapäiviä kuten YK:n päivää ja Kansainvälistä naistenpäivää. (Nieminen 2008: 46, 48.)

Tällä hetkellä perhekerhossa käy säännöllisesti samat äidit lastensa kanssa. Suurin osa on afrikkalaisia naisia, mutta mukana on myös muutama suomalainen nainen, jolla on ulkomaalainen mies. Kerho on vakiintunut ja äidit ovat ottaneet työharjoittelijat hyvin mukaan toimintaan. Kerhossa on avoin ilmapiiri ja lasten hoitaminen järjestyy yhteisvoimin kaikkien siihen osallistuessa.

Olen osallistunut Kannelmäen perhekerhon toimintaan tammikuusta 2009 lähtien ja ollut mukana jokaisella kokoontumiskerralla. Olen päässyt itse kokemaan kerhon toiminnan ja sitä kautta arvioimaan laulutuokioiden pitämistä. Toiminta vaikuttaa hyvin vakiintuneelta ja tarjoaa maahanmuuttajaäideille hyvän ja turvallisen kohtaamispaikan. Kevään 2009 aikana lähes jokaisella kokoontumiskerralla oli paikalla noin 10 naista ja yhdeksän lasta, joskus paikalla oli enemmänkin osallistujia. Kevään aikana perhekerhoon saatiin myös uusia osallistujia.

Kevään 2009 aikana Kannelmäen perhekerhossa oli monenlaista toimintaa järjestämäni laulutuokioiden lisäksi. Kevään aikana saimme maistella eri kulttuurien ruokia, kuten kenialaista ja etiopialaista ruokaa. Lisäksi tanssimme afrikkalaisia tansseja äitien johdolla. Kaikkea toimintaa ohjasi pääasiassa kerhoemäntä.

Kesäisin Kannelmäen perhekerho ei kokoonnu Kannelmäen nuorisotalon tiloissa. Nuorisotalo on suljettu kesällä toiminnalta, joten kesäaikaan kerholaiset saattavat kokoontua muualla esimerkiksi ulkona erilaisissa vierailukohteissa. Kesällä 2009 Familia Club ry järjesti joka keskiviikko retkiä kaikille jäsenille, joten perhekerhon naiset lapsineen ovat tervetulleita keskiviikon retkiin mukaan. Tällä tavalla perhekerholaisilla on mahdollisuus jatkaa kesälläkin keskiviikon totuttua toimintaa ja nähdä muita perhekerholaisia. Kesällä 2009 vierailukohteita olivat muun muassa Seurasaari, Suomenlinna, Linnanmäki ja Fallkullan kotieläintila. Tarkoituksena oli näyttää Helsingistä paikkoja, joihin on helppo mennä omatoimisesti. Tämä tukee heidän itsenäisempää elämää.

3 MAAHANMUUTTAJAT JA MONIKULTTUURISUUS

Käsittelen työssäni maahanmuuttaja -käsitettä sekä siihen liittyviä asioita, kuten kotoutumista. Koska työni koskee maahanmuuttajia, haluan paneutua myös siihen käsitteeseen. On myös tärkeää tuoda esille maahanmuuttaja asiakkaana. Mielestäni maahanmuuttaja saattaa olla erilainen asiakas kuin valtaväestön asiakas. Asiakkaan toiminnassa voi olla asioita, jotka ovat kulttuurisidonnaisia, joita työntekijä ei aina ymmärrä. Sen vuoksi on tärkeää erottaa, mikä johtuu elämäntilanteesta ja mikä on vain ihmisen oma luonteenpiirre.

3.1 Maahanmuuttaja

Maahanmuuttaja tarkoittaa henkilöä, joka on syntynyt ulkomailla. Maahanmuuttajan lisäksi voidaan puhua maahanmuuttajataustaisesta, etnisestä vähemmistöstä tai toisen/kolmannen sukupolven maahanmuuttajasta. Kun ei puhuta maahanmuuttajista, voidaan käyttää sanaa kantaväestö ja valtaväestö. Monet maahanmuuttajat kuitenkin miettivät, kuinka kauan heidän täytyy asua Suomessa, jotta heistä käytettäisiin sanaa suomalainen. (Räty 2002: 11, 13.)

Maahanmuuttaja voi hakea Suomen kansalaisuutta, kun hän on asunut Suomessa viisi vuotta. Silloin hänestä tulee virallisesti suomalainen. Mutta onko hän suomalainen valtaväestön silmissä? Maahanmuuttajakäsite on vakiintunut Suomessa ja sillä tarkoitetaan kaikkia, jotka ovat asuneet Suomessa pysyvästi ja ovat tulleet Suomeen töihin, avioliiton vuoksi, pakolaisena tai paluumuuttajana. (Martikainen – Tiilikainen 2008: 18, 20.)

3.2 Monikulttuurisuus

Monikulttuurisuudella tarkoitetaan erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista, tasa-arvoa yksilöiden ja kulttuurien välillä sekä yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja rajoja. Kun kansainvälisyys ja maahanmuuttajaväestö lisääntyvät, puhutaan usein yhteiskunnan monikulttuurisuudesta. Tällä tarkoitetaan kuitenkin monia eri asioita. Monikulttuurisuudella viitataan useasti erilaisten ihmisten olemassaoloon. Tämän lisäksi monikulttuurisuus on myös yhteiskunnan rakenteiden muutosta. (Räty 2002: 46-48.)

Monikulttuurisessa yhteiskunnassa eri kulttuurien edustajat ja eri kulttuurit elävät tasa-arvoisesti sekä ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Monikulttuurinen yhteiskunta on ideaalitalanne, joka ei kuitenkaan ole toteutunut missään maailman valtiossa. Se on tavoite, jonka mukaan yhteiskuntaa kehitetään. Monikulttuurista toimintamallia on vaikea kehittää koko yhteiskunnan tasolla. Sen vuoksi toimintamallien kehittämisen tulisi lähteä pienemmistä yhteisöistä kuten yhdistyksistä ja työyhteisöistä. (Räty 2002: 46-48.)

3.3 Kotoutuminen

Kotoutumisesta on alun perin käytetty termiä integraatio. Siinä maahanmuuttaja säilyttää oman kulttuurinsa mutta pystyy samalla toimimaan valtakulttuurin täysivaltaisena jäsenenä. Kotoutumisen lisäksi tästä käytetään myös termiä sopeutuminen. (Räty 2002: 126.)

Kotoutumisella tarkoitetaan osallistumista uuteen yhteiskuntaan ja samalla oman kulttuurin ja kielen säilyttämistä. Tämä on todettu parhaaksi kotoutumisen malliksi. Maahanmuuttajien kotoutuminen voi olla vaikeaa. Siksi olisi hyvä oppia puhumaan suomea tai ruotsia sillä niillä on kotoutumiseen vaikuttavia tekijöitä. Erityisesti työpaikkaa, opiskelupaikkaa tai kansalaisuutta hakevan maahanmuuttajan olisi hyvä pystyä osoittamaan suomenkielen taitonsa. (Martikainen – Tiilikainen 2008: 19; Väänänen ym. 2009: 85.)

Vaikka kotoutumispalveluja on tarjolla, edelleen niiden ulkopuolelle jää paljon maahanmuuttaneita henkilöitä. Palveluiden ulkopuolelle jäävät tulevat Suomeen muun muassa avioliiton, perheen tai työn vuoksi. Heidän tarpeensa ovat erityisesti kielen opetuksessa, tiedotuksessa ja neuvonnassa. Maahanmuuttajien kotoutumisesta on säädetty laki, jossa myös määritellään kotouttamissuunnitelma. Kotouttamissuunnitelman kotouttamistoinenpiteitä kutsutaan kotoutumispalveluiksi. Kuitenkin on tarkoitus, että maahanmuuttajat käyttävät samoja palveluja kuin kantaväestö lukuun ottamatta erikseen määriteltyjä kotoutumispalveluja. Kotouttamiseen kuuluu myös kielenopetusta. (Väänänen ym. 2009: 75-76.)

Kotoutuminen on hidas prosessi ja se kestää noin kolme vuotta. Täydellinen sopeutuminen tapahtuu vasta kolmen sukupolven jälkeen, joten aikuinen muuttaja ei voi koskaan

sopeutua täysin. Kotoutuminen ei myöskään tapahdu tasaisesti vaan se voi välillä pysähtyä ja mennä jopa taaksepäin. Turvallisuuden tunne vie sopeutumista eteenpäin. (Puusaari 1997: 24.)

3.4 Maahanmuuttajatyö

Maahanmuuttajaväestön nopea kasvu on vaikuttanut siihen, että kaikissa sosiaali- ja terveysalan työtehtävissä on asiakkaana maahanmuuttajia. Maahanmuuttaja asiakkaana ei poikkea mitenkään kantaväestön asiakkaiden kohtaamisesta, sillä henkilökunta on koulutettu palvelemaan erialaisia yksilöitä erilaisissa elämäntilanteissa. Kun asiakkaana on ulkomaalainen tai maahanmuuttaja, asiakassuhteen ei pitäisi muuttua mitenkään. Työntekijän tulisi kuitenkin ottaa huomioon muutamia asioita. Maahanmuuttajien kanssa työskentelevällä pitää olla kolmea erilaista ammatillista valmiutta:

- 1) Kulttuurinen sensitiivisyys. Tämä tarkoittaa tietoisuutta omasta kulttuurista ja siitä, miten se saattaa vaikuttaa omaan toimintaan. Tämän lisäksi olisi hyvä olla perustietoja asiakkaiden kulttuuritaustoista ja kulttuurien erityispiirteistä.
- 2) Kyky kohdata ja kommunikoida kielivaikeuksista, näkemyseroista ja vaikeista elämäntilanteista huolimatta.
- 3) Tietoa maahanmuuttajien palvelujärjestelmästä ja omasta lähiympäristöstä. Tämä on tärkeää, jotta työntekijä osaa kertoa näistä asioista asiakkaalleen.

(Räty 2002: 210.)

Maahanmuuttajatyössä työntekijän tulisi tunnistaa omat suhtautumisensa maahanmuuttajiin ja ehkäistä rasismia sekä ennakkoluuloja. Myös työntekijä voi kohdata työssään kulttuurisokin. Työntekijälle työ voi olla hyvinkin raskasta. Työssä kohdataan paljon asioita, joille ei voi tehdä mitään ja työntekijä voi kokea itsensä riittämättömäksi. Sen vuoksi onkin tärkeää asettaa omat rajat sen mukaan, mitä on mahdollista tehdä ja mitkä asiat ovat oman toiminnan ulkopuolella. (Räty 2002: 211.)

Kun asiakkaana on maahanmuuttaja, voidaan usein kohdata tilanne jolloin ei tiedetä johtuuko asiakkaan käytös kulttuurista, elämäntilanteesta vai omasta luonteenpiirteestä. Usein selitämme kaiken oudon käytöksen kulttuurilla, mikä ei välttämättä ole kuitenkaan käytöksen oikea syy. Kulttuuriin vetoavaa selitysmallia kutsutaan attribuutioteoriaksi. Ennakkokäsityksemme ovat opittuja ja sen vuoksi työntekijän on vaikea nähdä itse asiakasta ja hänen tarpeitaan. Esimerkiksi epäkohteliaan käytöksen takana voi olla vai-

kea elämäntilanne, pelko tai lähtömaan asenne viranomaisiin. Kyse ei siis välttämättä ole kulttuurista. (Räty 2002: 213.)

4 LAULUTUOKIOIDEN VOIMA

Laulutuokioiden pitämisessä sovellan neljää erilaista lähestymistapaa. Lähestymistapani ovat musiikki ja vieraan kielen oppiminen, voimaantuminen sekä yhteisöllisyys, toiminnallisuus, elämyksellisyys että itseohjautuvuus. Opetushallitus (1999) on kirjoittanut erilaisista opetusmenetelmistä vieraan kielen opetuksessa. Yhdessä esimerkissä lauluja, loruja ja erilaisia tuokioita tunnin aihepiireistä voidaan käyttää opetusmenetelminä. Leikin ja rytmin tuominen opetukseen tukee luontaista muistikykyä. Tämä myös saattaa alentaa kielen opiskelukynnystä ja motivoida kielten opiskeluun tulevaisuudessa. (Opetushallitus 1999: 17.)

Vahvistaminen ja voimaantuminen ovat tärkeä osa monikulttuurista työtä. Suomenkielen taito vahvistaa ihmistä ja sen avulla hän voi voimaantua ja kokea itsensä osaksi tätä yhteiskuntaa. Myös lastenlaulujen oppiminen lisää voimaantumisen tunnetta niillä aikuisilla, joilla on lapsia sillä silloin he voivat kokea olevansa osa lastensa päiväkotielämää. Tämän avulla uskon myös löytäväni toiminnasta sosiaalipedagogisia piirteitä, jotka haluan tuoda esille ja pohtia niiden merkitystä.

4.1 Musiikki ja vieraan kielen oppiminen

Musiikki on syntynyt tarpeesta kommunikointiin ja vuorovaikutukseen. Joissakin kulttuureissa käytetään edelleen rytmiä ja rumpuja kommunikointikeinoina. Musiikki voi toimia vuorovaikutuksen ja kommunikaation apuna. Musiikilla voidaan myös laajentaa puheilmiasua tai joskus jopa korvata puhe. Musiikki myös motivoi oppilaita oppimiseen. Kun ollaan tekemisissä ihmisten kanssa, jotka eivät ymmärrä valtaväestön kieltä, musiikki on yksi keino opetella kieltä. (Ahonen 1993: 26, 38; Corke 2002: 5; Erkkilä – Rissanen 2008: 685; Pasanen 1992: 88.)

Laulumusiikki edistää kielitaitoja muun muassa seuraavilla alueilla: kuullun ymmärtäminen, ääntäminen, puheviestintä, sanavarastojen kartuttaminen ja rakenteiden oppimi-

nen. Lisäksi tulisi ottaa huomioon musiikin ja kappaleiden aihepiirien käsittely ja kohdekielen kulttuuriin tutustuminen musiikin avulla. Opiskelijoiden täytyy myös olla aktiivisesti mukana kielen oppimisen prosessissa. (Pasanen 1992: 115; Corke 2002: 7.)

On tehty havaintoja, että musiikilla on kyky tai ominaisuus synnyttää puhetta. Ylönen M. (2000) on tehnyt tutkimuksen, jonka mukaan muun muassa musiikin kuuntelu, laulaminen ja soittaminen laajentavat sanavarastoa ja käsitteitä. Muistaminen ja musiikki siis liittyvät toisiinsa ja musiikista on nähtävissä suoranaista hyötyä kielitaidon hankkimisessa. Myös professori Robinson P. (1996) kertoo, kuinka musiikilla on suora yhteys muistamiseen, vaikka musiikki olisi hyvin yksinkertaista ja helppoa. Musiikkia myös pidetään yhtenä ilmaisun muotona ja välineenä kielen ohella ja näin musiikki voi olla kommunikaatiopohjan laajentamisen apuna. Vaikka musiikkia käytetään oppimisen apuna, se ei tarkoita sitä, että opiskelijan pitäisi olla hyvä laulaja. Siihen vaaditaan ainoastaan kykyä kommunikointiin ja halua kokeilla musiikin kautta oppimista. (Erkkilä – Rissanen 2008: 687, 690-691; Pasanen 1992: 82; Corke 2002: 8, 12.)

Kun kielenopetukseen valitaan musiikkia, tulisi miettiä sen käyttötarkoitusta ja saataavuutta. On myös tarpeen pohtia muun muassa seuraavanlaisia käsittepareja liittyen musiikin valintaan: virkistyskäyttö - opetuskäyttö, opettajan tarkoitukset - oppilaiden mielilymykset, popmusiikki - muu musiikki, laulumusiikki - soitinmusiikki. Musiikin valinta määräytyykin ensisijaisesti opetustavoitteesta ja kielen opettamiseen käytetään pääasiallisesti laulumusiikkia. (Pasanen 1992: 88-89.)

Larsonin (1978) mukaan lauluissa esiintyy paljon toistoa. Hän sanookin, että jos toisto edistää kielen oppimista niin laulut ovat silloin oikea tapa opiskella uutta kieltä. Hänen mielestään oppilaille luontevinta kerrata kielen tunnin asioita jälkeinpäin on laulujen sanojen läpikäyminen itseksensä. (Pasanen 1992: 99 mukaan.)

Opinnäytetyössäni musiikki on väline kielenoppimiseen eikä sen vuoksi sillä ole musiikillisia tavoitteita. Kyseessä on ihmisen erään osa-alueen kehittämisen tukeminen musiikilla. Musiikki auttaa saavuttamaan tavoitteet, jotka on asetettu asiakkaan tai kohde-ryhmän kanssa. (Ahonen 1993: 33.)

4.2 Voimaantuminen

Ihminen voi voimaantua vain jos sitä itse haluaa, sillä se lähtee ihmisestä itsestään. Kukaan ei voi antaa voimaa toiselle. Voimaantumisessa autetaan yksilöä löytämään omat voimavaransa ja ottamaan vastuun elämästään. (Siitonen 1999: 14; Räsänen 2006: 13-14.)

Voimaantuminen on ihminen-ympäristösuhteesta nouseva persoonallinen, sosiaalinen ja henkinen prosessi, johon sisältyy sisäinen voiman tunne vapaasti valitusta ja vapaasti toteutetusta tietoisesta oman kehityksen haltuunotosta, päämäärän asettamisesta ja uskosta sen saavuttamiseen. (Räsänen 2006: 102.)

Yllä oleva lainaus kuvaa mielestäni hyvin sitä, että ihminen valitsee itse ja haluaa toteuttaa oman kehityksensä sekä asettaa itselleen päämäärän, jonka uskoo saavuttavansa. Maahanmuuttaja päättää tulla suomenkielen kurssille ja uskoo, että oppii suomenkieltä sen avulla. Tällä tavalla maahanmuuttaja valitsee myös voimaantumisen ja suomenkielen kurssi on alku sille.

Voimaantuminen on prosessi, jossa on tärkeää tuntee oma kontrolli ja yksilön äänen kuuleminen tulee ottaa huomioon. Tämä toteutuu vain jos yhteisö on toimiva ja yhteinen toiminta on luottamuksellista. On myös tärkeää mahdollistaa tasa-arvoinen osallistuminen. Kun ihminen voimaantuu, se näkyy parantuneena itsetuntona ja kykynä saavuttaa asettamiaan päämääriä. (Siitonen 1999: 86, 88.)

4.3 Yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja elämyksellisyys sekä itseohjautuvuus

Keskeistä sosiaalipedagogiikassa on yhteisöllisyys. Ihminen rakentaa omaa identiteettiään kuulumalla johonkin yhteisöön, jolloin saa olla vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja elämyksellisyys ovat myös sosiaalipedagogisia toimintaperiaatteita. Silloin työssä tulee esille yhteisö-, aktiivisuus- ja elämyspedagoginen työote. Kaikilla täytyy olla mahdollisuus osallistua toiminnalliseen tapahtumaan ja myös vaikuttaa siihen. Silloin työstä saadaan vuorovaikutuksellista. (Hämäläinen 2006: 67, Liite 1.) Kaiken kaikkiaan tämä on työni tarkoitus. Haluan antaa kaikille

mahdollisuuden osallistua. Palautteen ja kehittämisehdotusten avulla he voivat vaikuttaa laulutuokioiden toteutukseen.

Opinnäytetyössäni yhteisönä on suomenkielen ryhmä ja yhdistys Familia Club ry. Jo pelkkään yhdistykseen kuuluminen antaa ihmiselle tunteen, että kuuluu jonnekin, johonkin yhteisöön. Laulutuokit ovat toiminnallisia ja kaikki saavat osallistua toimintaan. Laulutuokioissa myös lapset pääsivät mukaan toiminnallisuuteen kun lauloimme laululeikkejä. Elämyksellisyys tulee esille myös laulutuokioissa sillä ryhmän naiset oppivat uusia lastenlauluja suomeksi ja näin saavat uusia elämyksiä. Vuorovaikutus on myös erittäin tärkeä osa järjestämiäni laulutuokioita. Yhteisöön kuuluessaan henkilö joutuu olemaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa, jotta voisi kokea yhteisöllisyyttä eli olla osa jotain ryhmää.

Yksilön elämänlaatua ja itseohjautuvuutta parannetaan sosiaalipedagogisilla toiminnoilla ja toiminnat saattavat johtaa myös koko yhteiskunnan hyvinvoinnin parantamiseen. Sosiaalipedagogiseen toimintaan liitetään myös etiikka. Sitä haluan miettiä myös työssäni. Eettisesti hyvä toiminta antaa yksilölle ja yhteiskunnalle inhimillistä hyötyä. Se auttaa ihmisiä hallitsemaan heidän omaa elämäänsä paremmin. (Launonen — Puolimatka 2006: 10, 15).

5 LAULUTUOKIOIDEN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA ARVIOINTI

Laulutuokit toteutetaan Kannelmäen monikulttuurisessa perhekerhossa, mikä on Familia Club ry:n järjestämä kerho. Perhekerho kokoontuu kerran viikossa keskiviikko aamupäivisin kerhoemännän johdolla. Kurssi toteutetaan äitien ja heidän lastensa ehdoilla. Monella perhekerhon naisista on kaksi lasta, joten laulutuokioissa täytyy ottaa huomioon myös lasten tarpeet ja jaksaminen. Laulutuokit ovat pituudeltaan noin puoli tuntia, mutta se ei välttämättä ole yhtäjaksoista aikaa. Laulamisen ohella hoidetaan myös lapsia ja keskustellaan monista muista asioista. Perhekerhon aikana meillä on käytössä piano, jolla säestän laulamista mahdollisuuksien mukaan. Kannelmäen tiloista löytyy myös cd-soitin, jotta voimme kuunnella, miltä laulut kuulostavat oikein laulettuina. Laulutuokiolla on kuitenkin tärkeitä tavoitteita, kuten maahanmuuttajaäitien tutustuttaminen suo-

menkielisiin lastenlauluihin. Tutustuminen lastenlauluihin on tukena lasten siirtymisessä päiväkotiin.

5.1 Tavoitteet

Laulutuokioillani haluan kertoa maahanmuuttajaäideille, millaisia lastenlauluja päiväkodeissa lauletaan. Perhekerhon äitien lapset ovat päiväkotikässä ja ovat pian menossa päiväkotiin. Sen vuoksi äitien on hyvä tietää, mitä suomalaisia lastenlauluja päiväkodeissa lauletaan ja mitä laulujen sanat tarkoittavat. Moni äiti saattaa pohtia laulujen sisältöä ja onko sisältö heidän uskontonsa vastaista. Monet äideistä opiskelevat vasta suomea, joten minusta on tärkeää, että äidit oppivat suomalaisia lastenlauluja ennen kuin heidän lapsensa ovat päiväkodissa. Monet laulut saattavat olla heille tuttuja muilla kielillä kuten englannin kielellä.

Samalla kun he opettelevat lastenlauluja, jotta voivat osallistua lastensa päiväkotielämään, he oppivat myös lisää suomenkieltä. Tavoitteena on, että heidän suomenkielen sanavarasto kasvaa, ja että he saavat tämän avulla lisää varmuutta heidän suomenkielen opiskeluunsa. Perhekerhoon osallistuvilla naisilla on lapsia, jotka ovat päiväkotikässä. Sen vuoksi koen tärkeäksi, että maahanmuuttajanaiset saavat tietoa lastenlauluista, joita heidän lapsensa oppivat ja laulavat päiväkodissa. Lasten suomenkielen taito karttuu päiväkodissa ja lapset tuovat mukanaan suomenkielisiä lauluja kotiin. Koen, että äitien osallistuminen lasten päivähoidon olisi helpompaa kertomalla heille etukäteen, mitä lapset laulavat päiväkodissa ja mitä laulun sanat tarkoittavat. Tämä olisi luultavasti päiväkodeissa iso haaste sillä henkilökunnan aika ei välttämättä riitä tällaiseen toimintaan. Sen vuoksi minusta on tärkeää, että laulutuokioideni avulla maahanmuuttaja äidit saavat tietoa muutamista lastenlauluista.

Helsingin kaupungin sosiaaliviraston itäinen sosiaalikeskus on tehnyt vuosina 2001-2004 Kallahden alueen päivähoidohankkeen, jossa tutkittiin ja tuettiin maahanmuuttajalasten ja vanhempien päiväkotiin sopeutumista. Projektityöntekijät olivat yhteistyössä Kallahden alueen kasvatushenkilöstön kanssa. Projektissa työskenteleville oli haastavaa maahanmuuttajalasten päiväkodissa aloittaminen, lasten erossa oleminen vanhemmista ja uudet toimintatavat. Myös kulttuurien väliset erot ja kielelliset vaikeudet toivat haastetta työhön. Yhtenä esimerkkinä projektin tehtävistä oli kertoa maahanmuuttajavan-

hemmille lastenlauluista, joita päiväkodissa lauletaan lasten kanssa, jotta vanhempien pelkoja laulujen sisällöstä saataisiin vähennettyä. (Rouhio ym. 2005: 5.) Tämä hanke kuvaa mielestäni sitä tarvetta, mitä maahanmuuttajavanhemmilla on, kun heidän lapsensa menevät ensimmäistä kertaa suomalaiseen päivähoitoon. Tässä esille tuotu asia lastenlauluista on erityisesti se, mitä minäkin haluan painottaa opinnäytetyössäni. Maahanmuuttajavanhemmat tarvitsevat tämän tiedon, jotta uskaltavat laittaa lapsensa suomalaiseen päiväkotiin. Minusta onkin hienoa, että tähän asiaan on puututtu jo aikaisemmin Helsingin itäisellä sosiaalikeskuksella. Minun opinnäytetyöni toteutus ei sijoitu itäiselle alueelle, joten Kannelmäen perhekerhon äidit eivät ole saaneet Kallahden alueen päivähoitohankkeen kautta tietoa suomenkielisistä lastenlauluista päiväkodeissa. Minun ryhmälle asia oli uusi ja tulisi tarpeeseen.

Laulutuokioideni tavoitteena olisi laulaa myös muitakin kuin lastenlauluja. Haluan, että laulaminen on monipuolista ja sen vuoksi laulutkin ovat erilaisia. Tämä kuitenkin täsmentyy paremmin kevään aikana kun saan kuulla perhekerholaisten toiveista. Tavoitteeni on saada kevään aikana palautetta ja toiveita äideiltä, jotta toiminta vastaisi heidän tarpeitaan ja laulutuokioista tulisi mielekkäämpiä.

Toiminnallisuuden ja yhteisöllisyyden tuon esille laulutuokioiden voimana ja nämä ohjaavat toimintaani. Tavoitteissani nämä tulevat esille niin, että haluan perhekerholaisten toimivan yhteisöllisesti eli jokainen perhekerholainen on osa monikulttuurisen perhekerhon yhteisöä. Silloin myös haluan, että se tulee esille heidän toiminnassa eli toimitaan yhdessä. Samalla ajattelen, että kun he oppivat toimimaan yhdessä osana yhteisöä, heidän siirtyminen päiväkotielämään tulee olemaan helpompi. Päiväkodissa järjestetään tapahtumia lapsille ja lasten vanhemmille. Silloin on tärkeää, että voi olla mukana päiväkodin toiminnassa ja ottaa osaa erilaisiin yhteisiin toimintoihin, jotka parantavat päiväkodin yhteisöllisyyttä.

Tässä tulee samalla esille toiminnallisuus, jonka mainitsinkin edellisen kappaleen alussa. Opettelemme yhteisössä toiminnallisin menetelmin suomalaisia lastenlauluja, jotta perhekerholaisten lasten olisi helppo siirtyä kotihoidosta päiväkotiin. Ja nyt annan lasten vanhemmille mahdollisuuden oppia suomalaisia lastenlauluja laulamalla niitä ennen kuin heidän lapsensa aloittavat päiväkodin. Tämä on toiminnallinen tapa oppia uutta ja tukea siirtymistä päiväkotiin.

Itseohjautuvuus on myös tärkeä osa laulutuokioita ja tavoitteitani. Laulutuokioilla annan perhekerhon äideille mahdollisuuden tutustua suomalaisiin lastenlauluihin ja opetella niitä. Tämän tarkoitus on myös ohjata heitä laulutuokioiden jälkeen ottamaan itse selvää lastenlauluista, joita päiväkodissa lauletaan. Tällä tavalla he voivat itse alkaa opetella lisää lastenlauluja ja laulaa perhekerhossa opittuja lauluja kotona heidän lapsilleen. On tärkeää, että perhekerhon äidit oppivat itse etsimään lastenlauluja ja haluaisivat itse opetella niitä lisää.

5.2 Laulutuokioiden suunnittelu

Laulutuokioiden suunnittelu lähti liikkeelle uuden toiminnan toteuttamisesta jo olemassa olevaan ryhmään, joka toimii Familia Club ry:ssä. Aluksi pohdin myös aivan uuden ryhmän perustamista kurssia varten. Uuden ryhmän perustaminen voi olla joskus vaikeaa, jos maahanmuuttajat eivät tiedä, mitä hyötyä siitä heille on. Sen vuoksi koin, että on parempi lähteä luomaan uutta toimintaa valmiiseen ryhmään. Tämän avulla voi olla myös mahdollista tehdä tulevaisuudessa uusi ryhmä ja kurssi laulutuokioista. Myös toiminnanjohtaja kertoi minulle, että aivan uuden toteuttaminen voi tuottaa vaikeuksia.

Lähdin suunnittelemaan laulutuokioita ennen työharjoitteluni alkua Familia Club ry:ssä. Työharjoitteluni Familia Club ry:ssä kesti koko kevään 2009 ajan ja sinä aikana toteutin laulutuokiot. Ensimmäiseksi aloin pohtia, mitä eri lauluvaihtoehtoja ja opetustyyylejä voisin käyttää. Aluksi mietin, että voisimme laulaa eri tyyli-suuntien lauluja kuten iskelmiä, pop-musiikkia ja lastenlauluja. Halusin antaa osallistujille laajan kuvan suomalaisesta musiikista. Tässä vaiheessa en ollut vielä tavannut perhekerhon osallistujia, joten tein suunnitelmani omien ajatuksieni pohjalta. Kerhotyöntekijä oli myös sanonut, että voisimme laulaa joitain muita lauluja kuin lastenlauluja.

Suunnittelin, että säestän pianolla laulamista sillä olen harrastanut pianon soittoa nuorempana. Ennen työharjoittelun ja laulutuokioiden aloittamista kertosin pianon soittoa ja sain siihen apua siskoltani, joka soittaa pianoa. Halusin valmistautua opettamiseen hyvin ennen laulutuokioiden aloittamista. Koin tärkeäksi, että laulamisen tukena on soitto sillä silloin laulun rytmi tulee esille parhaiten ja se voi auttaa sanojen muistamisessa ja opettelussa. Pianon soiton lisäksi hankin cd-levyjä, joilla oli valitsemiani lauluja. Halusin myös mahdollisuuden kuunnella lauluja cd-levyltä ennen kuin alamme laulaa niitä

pianon kanssa. Voisimme myös laulaa lauluja samalla kun kuuntelemme niitä cd-levyltä.

Pohdin, että yhteen lauluun käytetään kaksi laulutuokiota ja tarpeen mukaan useampikin kerta. Suunnittelin, että yksi laulutuokio olisi pituudeltaan enintään puoli tuntia. Valmistauduin myös joustavuuteen laulutuokioiden pituuden osalta sillä lasten kanssa laulutuokiot voivat jäädä myös hiukan lyhyemmiksi. Suunnittelin, että kevään aikana kerrataan myös lauluja, joita on laulettu aikaisemmin keväällä, jotta ne eivät unohdu ja uudet sanat pysyvät muistissa. Kertaaminen myös auttaa oppimista. Haluaisin myös, että äidit voisivat muistaa laulujen sanat myöhemmin elämässään ja siitä olisi apua myös suomen kielen opiskelussa.

Tein keväälle tuntisuunnitelman (Liite 1) etukäteen, jota voisin muuttaa tarpeen mukaan kevään edetessä. Tuntisuunnitelma kuitenkin auttoi minua hahmottamaan, kuinka paljon minulla tulisi olemaan aikaa ja kuinka monta laulua ehdimme luultavasti opetella. Muutoksia siihen voi tulla esimerkiksi mahdollisten vierailujen takia, jolloin laulutuokiota ei voida pitää. Tämän lisäksi kysyin huhtikuussa toiveita lauluista, joita voisimme laulaa toukokuussa. Tämän vuoksi toukokuun lauluja olin pohtinut vain vähän mutta valmistelin myös oman ohjelman, jos osallistujilta ei olisi tullut toiveita. Olin myös valmistautunut muuttamaan tuntisuunnitelmaa hyvinkin nopeasti, jos alkukevästä toivottiin joitain erilaisia lauluja. Alkusuunnitelma oli täysin minun oma ajatukseni, mistä oli hyvä lähteä liikkeelle mutta halusin saada heti tietooni, jos toiveena on jotain muuta.

5.3 Laulutuokioiden toteutus ja arviointi

Laulutuokiot alkoivat toteutua tammikuussa 2009, kun perhekerho kokoontui ensimmäisiä kertoja keväällä. Aluksi halusin olla mukana perhekerhossa ainakin yhden kerran ennen kuin laulutuokiot aloitetaan. Näin pääsisin tutustumaan kerholaisiin ja laulutuokioiden aloittaminen olisi helpompaa, kun kaikki tuntevat toisensa. Perhekerhon naiset tuntevat kyllä toisensa mutta halusin tehdä myös itseni tutuksi heille ennen kuin aloin toteuttaa opinnäytetyötäni Kannelmäen perhekerhossa. Laulutuokiot toteutuvat kahdeksan kertaa kevään 2009 aikana.

5.3.1 Ensimmäinen laulutuokio 21.1.2009

Ensimmäinen laulutuokio oli minulle hiukan jännittävä mutta sen toteutus lähti hyvin liikkeelle, sillä perhekerholaiset tuntuivat osallistuvan tuokioon. Olin valinnut lauluksi kappaleen Edelweiss elokuvasta Sound of Music. Valitsin laulun, koska se on lyhyt, vain kaksi säkeistöä, ja siinä on toistoa. Minusta kappale vaikutti kohtalaisen helpolta.

Olin kotona käynyt läpi kappaleen sanat ja miettinyt, mitä ne ovat englanniksi ja miten ne sanat voisi selittää englannin kielellä. Halusin valmistautua vaikeisiin kysymyksiin kappaleen sanoista. Halusin käydä läpi kaikki kappaleen sanat perhekerhossa, jotta perhekerhoon osallistuvat myös ymmärtäisivät, mitä laulavat.

Ensimmäisellä kerralla en ottanut mukaan säestystä pianolla. Minusta oli parasta opetella ensin kappale, jotta laulaminen säestyksellä onnistuisi. Tällä kerralla kävimme yhdessä läpi koko kappaleen kaikki sanat. Minä luin heille yhden lauseen kerrallaan, jonka jälkeen kävimme kyseisen lauseen sanat läpi. Kävimme läpi sanoista sanan perusmuodon ja, miten sitä sanaa käytetään. Kysyin perhekerholaisilta, tietävätkö he mitä sana tarkoittaa. Jos he tiesivät sanan merkityksen, he kertoivat sen minulle englannin kielellä.

Kävimme jokaisen sanan myös läpi niin, että perhekerholaiset toistivat sanan perässäni. Näin he oppivat oikean ääntämisen. Sanojen ääntäminen on kuitenkin osalle vielä aika vaikeata. Kävimme ensimmäisen säkeistön monta kertaa läpi ja aina myös kysyin, että mitä sana tarkoittaa. Lopuksi lauloin heille malliksi laulun ja sen jälkeen lauloimme yhdessä kaksi kertaa. Yksi perhekerholainen tiesi laulun entuudestaan mutta muille se oli aivan uusi. Seuraavalla kerralla laulaisimme enemmän kappaletta.

En saanut mitään palautetta perhekerholaisilta laulusta. He vaikuttivat hyvin innostuneilta ja erityisesti halusivat oppia uusia sanoja ja oikean ääntämistavan. He halusivat monta kertaa käydä läpi, miten sanat sanotaan ja mitä ne tarkoittavat. He myös lauloivat mukana reippaasti, vaikka se ei ollut heille vielä helppoa. Minusta kuitenkin vaikutti siltä, että he olivat hyvin mukana ja halusivat oppia uutta.

5.3.2 Toinen laulutuokio 28.1.2009

Toisella kerralla halusin kerrata laulun, jota opettelimme viimeksi. Aluksi kertosimme sanojen merkitykset. Luimme yhdessä pienen pätkän laulua ja sen jälkeen kävimme sanat yksitellen läpi. Emme vielä opetelleet toista säkeistöä sillä ensimmäisessä säkeistössä oli vielä opettelemista. Perhekerholaiset kyselivät taas paljon sanoista ja kävimme sen vuoksi kaikki sanat taas tarkasti läpi.

Tällä kerralla säestin laulua pianolla. Meillä ei valitettavasti ollut käytössä oikeata pianoa, joten jouduin soittamaan sähköpianoa. Se ei ollut aivan niin hyvä mutta onnistuin kuitenkin. Perhekerhon naiset lauloivat mukana ja minä lauloin myös samalla kun soitin. Myös kerhoemäntä osallistui laulamiseen mutta samalla hän myös katsoi lasten perään. Laulutuokion onnistuminen vaati kuitenkin kerhoemännän läsnäolon sillä muuten naiset eivät kovin helposti lähteneet lauluun mukaan.

Laulutuokion jälkeen kerhoemäntä kertoi minulle, että jotkut äidit eivät halua laulaa tätä laulua enää. Laulu oli naisille aika vieras. Kerhoemäntä toivoi, että voisimme laulaa lastenlauluja ja näin perhekerholaisetkin osallistuisivat paremmin laulutuokioihin jatkossa. Kerhoemäntä kertoi, että perhekerhon naiset pitäisivät uusien lastenlaulujen opettelusta. Otin vastaan palautteen hyvin ja lähdin suunnittelemaan seuraavia laulutuokioita kerhoemännän ja perhekerholaisten toiveiden mukaisesti. Minusta oli todella hyvä, että toive tuli esille näin alussa. Nyt loppukevään laulutuokiot olisivat osallistujille paljon mielekkäämpiä ja he kokisivat saavansa niistä hyötyä.

Kerhoemäntä kertoi myös, että monien naisten lapset ovat menossa päiväkotiin syksyllä joten lastenlauluista olisi hyötyä myös siltä kannalta. Olin tästä aivan samaa mieltä kerhoemännän kanssa. Äitien olisi hyvä saada tietää, mitä päiväkodissa lauletaan ja he voisivat oppia laulutuokioiden avulla näitä lauluja ennen kuin lapset menevät päiväkotiin.

Suunnitellessani tulevia laulutuokioita ja kysyin muun muassa siskoltani, jonka lapsi on päiväkodissa, mitä lauluja hänen lapsensa laulaa päiväkodissa. Tämän avulla suunnitelin lauluja keväälle. Etsin lauluja, joita olisi myös englanniksi ja lauluja, joihin voisi yhdistää leikin. Löysin myös paljon lauluja cd-levyiltä, mikä oli erittäin hyvä. Nyt voisin myös soittaa lauluja perhekerholaisille cd:ltä.

5.3.3 Kolmas laulutuokio 25.2.2009

Tällä kerralla en halunnut ottaa uutta laulua vaan halusin lähteä selvittämään perhekerholaisten toiveita. Jokainen perhekerholainen lauloi jonkin oman kotimaansa laulun. Laulun ei tarvinnut olla lastenlaulu, vaikka laulaisimme lastenlauluja kevään aikana. Osa naisista kuitenkin lauloi lastenlaulun ja siitä sain myös ideoita lauluihin sillä osa lauluista on myös suomenkielellä laulettavia.

Minusta olikin oikein hyvä, että jokainen halukas pääsi kertomaan oman maansa laulun ja näin kaikki saivat tietää jotain taas toistemme kotimaista. Tällä tavalla myös ilmapiiri parani laulutuokion kannalta ja minusta tämä laulutuokio oli oikein onnistunut, vaikka emme laulaneet uusia lauluja. Toivon, että kerhoemäntä pitää myös laulamisen ohella hetkiä, jolloin jokainen voi itse kertoa toiveita lauluista ja laulaa oman kulttuurinsa lauluja muille. Mahdollista olisi myös muiden kulttuurien laulujen opettaminen kaikille. Palautetta en kuitenkaan saanut tämän kerran aikana keneltäkään, vaikka nyt olisi ollut hyvä hetki antaa palautetta. Palautteella minä tarkoitan positiivista palautetta ja kehittämissuhteita. Palaute ei aina tarkoita negatiivista palautetta vaan negatiivisen palautteen voi minusta kääntää kehittämissuhteeksi.

Minusta olikin erikoista, että perhekerholaiset eivät halunneet antaa minulle palautetta sillä minä koen kaiken palautteen hyvänä ja tärkeänä. He kuitenkin antavat palautetta jonkin verran kerhoemännän kautta ja se palaute on pääasiassa toiveita lauluista.

5.3.4 Neljäs laulutuokio 4.3.2009

Tälle laulutuokiolle olin suunnitellut laulettavaksi Tuiki tuiki tähtönen suomeksi ja englanniksi. Englannin kielisen version nimi on Twinkle twinkle little star. Halusin ottaa laulun, johon saisin mukaan viittomat. Olin lainannut laulukirjan kirjastosta, jossa oli laulun viittomat. Viittomat ovat tietenkin suomenkieliset sillä englanninkieliset viittomat ovat erilaiset kuin suomalaiset.

Minulle kuitenkin kävi niin, että en päässyt osallistumaan perhekerhoon 4.3.2009. Halusin kuitenkin, että laulutuokio toteutetaan suunnitellusti. Sen vuoksi sovimme kerhoemännän kanssa, että hän ohjaa laulutuokion ilman minua. Kerhoemännällä on kui-

tenkin edessä laulutuokioiden ohjaaminen kun minun opinnäytetyöni ja työharjoitteluni päättyvät Familia Club ry:ssä. Näin hän pääsi kokeilemaan ohjaamista vielä kun minä olen toiminnassa mukana. Totta kai hänelle toiminnan ohjaaminen on tuttua koska hän on monta vuotta järjestänyt ohjelmaa Familia Club ry:ssä.

Kerhoemäntä sai hyvin toteutettua Tuiki tuiki tähtösen laulamisen. Laulutuokio oli mennyt hyvin. Minä olin antanut hänelle sanat ja kopioinut ne kaikille perhekerholaisille. Kävimme myös sanat läpi kerhoemännän kanssa ja laulu oli hänelle tuttu. Laulu oli tuttu myös perhekerholaisille ja sen vuoksi kerhoemännän oli hyvä ohjata tämä laulutuokio. Minä annoin kerhoemännälle siis kaikki puitteet laulutuokion ohjaamiseen ja hänen täytyi vain ohjata se. Tämähän on myös opinnäytetyöni tarkoitus ja tämän yhden kerran jälkeen voin olla varma, että kerhoemäntä pystyy tulevaisuudessa ohjaamaan laulua itse.

5.3.5 Viides laulutuokio 18.3.2009

Nyt olin suunnitellut laulettavaksi laulun, jonka voi laulaa suomeksi ja englanniksi. Laulu oli Jos sull lysti on, If you are happy. Ajatukseni laulusta lähti kun kerhoemäntä lauloi laulua usein englanniksi. Minusta oli myös mielenkiintoista, että suomenkielisen ja englanninkielisen version sävel on erilainen. Minulla oli cd lainassa, jossa oli suomenkielinen laulu. Minulla oli myös sanat kopioitu kaikille perhekerholaisille. Olin ottanut laulun kaikki säkeistöt mutta ajattelin, että emme laulu niitä kaikkia. Halusin, että he kuitenkin näkevät kaikki säkeistöt ja voivat itse laulaa niitä vaikka kotona lapsilleen.

Laulutuokio alkoi oikein hyvin sillä monet tunsivat laulun muun muassa englanniksi. Luimme aluksi sanat läpi suomeksi ja minä lauloin toisen harjoittelijan kanssa laulun kaikille. Kuuntelimme myös laulun cd:ltä, jolloin he saivat vielä käsityksen laulusta kokonaisuudessa.

Lopulta lauloimme laulua hitaasti kaikki yhdessä. He lauloivat innoissaan. Otimme mukaan myös kaikki liikkeet, joita lauluun kuuluu kuten käsien yhteen lyöminen jne. Yritimme ottaa myös lapset mukaan laululeikkiin sillä lapset istuivat meidän aikuisten sylissä. Halusimme lasten osallistuvan laulutuokioon leikin kautta. Se onnistuikin jonkin verran mutta lapset olivat malttamattomia eivätkä jaksaneet kauan olla laululeikissä

mukana. Lauoimme lopulta kaikki säkeistöt ja he pitivät siitä. Emme kuitenkaan laulaneet oikealla nopeudella eikä sillä ole merkitystä laulun opetteluun. Minusta tärkeintä on, että kaikki nauttivat laulamista ja kokevat oppivansa sanat niin, että tietävät laulun sanojen merkityksen.

Lopuksi lauloimme laulun myös englanniksi, mikä olikin tuttu lähes kaikille kerholaisille. Kaikki osallistuivat entistä enemmän laulamiseen ja nauttivat siitä. Minusta oli hienoa huomata, miten paljon he loppujen lopuksi pitävät laulamista, kun jokin laulu on heille tuttu. Olen miettinyt, miksi he ovat niin arkoja lähtemään mukaan johonkin uuteen kuten opettelemaan uutta laulua. Heitä sai kannustaa ja pyytää osallistumaan yhteisiin laulutuokioihin.

5.3.6 Kuudes laulutuokio 25.3.2009

Tällä kerralla juhlimme yhden pojan syntymäpäiviä ja halusimme laulaa hänelle Paljon onnea vaan suomeksi ja englanniksi. Olin harjoitellut laulun pianolla sujuvaksi sillä tiesin, että minun säestystä haluttaisiin syntymäpäivälauluun. Olin kopioinut kaikille suomenkieliset sanat siltä varalta, jos joku haluaisi kerrata sanoja ennen laulamista.

Kaikki lauloivat mukana, mikä kertoi laulamisen onnistumisesta ja mielenkiintoisuudesta. Lauoimme laulun useaan kertaan ja minä säestin pianolla koko ajan. Lauoimme suomenkielen lisäksi englanniksi ja jotkut lauloivat vielä lisäksi omalla äidinkielellään. Syntymäpäiväkerralla laulaminen jäi lyhyeksi sillä lauloimme vain syntymäpäivälaulun mutta minusta tämä laulu oli erittäin tärkeä ja kaikki saivat kokea laulavansa jotain millä on todella merkitystä. Minusta tuntui, että kaikille oli erittäin tärkeää laulaa onnitellulaulu. Tämän vuoksi koin laulutuokion hyvin onnistuneeksi.

Olisin toivonut, että jokaisella kerralla perhekerhon naiset olisivat olleet yhtä innoissaan mukana laulamassa kuin tällä kuudennella laulutuokiolla. Tässä heitä kuitenkin yhdisti halu juhlia ja hauska yhdessäolo, mikä liittyy syntymäpäivään.

5.3.7 Seitsemäs laulutuokio 8.4.2009

Kerhoemäntä oli kertonut minulle toiveen, että Jos sull lysti on -laulu laulettaisiin vielä uudestaan ja kerrattaisiin sanoja vielä paremmin. Äidit halusivat hänen mukaansa oppia laulun ja lausumaan uudet sanat vielä paremmin. Laulussa on aika vaikeita sanoja ja ne on vaikea laulaa ja lausua oikeassa rytmissä. Minusta tämä oli erittäin hyvä ehdotus kerhoemännältä ja minusta oli hienoa, että hänelle oli kerrottu tämä toive.

Otin mukaan taas cd:n, jossa tämä laulu on laulettu ja otin varmuuden vuoksi lisää kappioita laulusta jos osa kappioista on ehtinyt hävitä. Kävimme laulun sanat paremmin läpi ja he toistivat ne minun perässäni hitaasti. Kävimme läpi myös sanojen merkityksiä. Vaikka englanniksi löytyy sama laulu, niin sanat eivät ihan vastaa toisiaan joten sen vuoksi sanat täytyy käydä hyvin läpi.

Lopuksi taas lauloimme kaikki yhdessä kun tuntui, että kaikille oli laulun sanat selvillä. Tietenkin toivon, että kerhoemäntä vielä syksyllä 2009 laulaisi näitä samoja lauluja, jotta äidit oppisivat ne entistä paremmin ja kertaus olisi aina hyvä asia. Lauloimme myös cd:n mukana laulua. Lopuksi lauloimme kerhoemännän johdolla laulua englanniksi. Äidit pitivät siitä todella paljon.

5.3.8 Kahdeksas laulutuokio 13.5.2009

Kahdeksas laulutuokio oli viimeinen, jonka pidin. Yksi äiti oli aikaisemmin laulanut Maijalla oli karitsa- laulua englanniksi eli Mary had a little lamb. Halusin, että laulaisimme laulun suomeksi ja englanniksi. Yritin etsiä laulun sanoja mutta en löytänyt suomenkielisiä sanoja mistään luotettavasta lähteestä, en edes kirjastosta. Englanninkieliset sanat löysin helposti. Päätin, että laulaisimme laulun englanniksi ja etsisin kerhoemännälle suomenkieliset sanat, jotta hän voisi myöhemmin laulaa laulua suomeksi perhekerholaisten kanssa.

Naiset olivat todella innoissaan tästä laulusta ja se oli lähes kaikille tuttu. Lauloimme laulua pitkään ja monta kertaa uudestaan. Jotkut heistä kyselivät laulua suomeksi ja lupasin etsiä sanat ja toimittaa kerhoemännän kautta heille. Eräs äiti pyysi laulun sanat kotiin ja totta kai hän sai ottaa ne kotiin.

Tämä oli minusta erityisen onnistunut laulutuokio. Kaikki lauloivat innoissaan mukana ja halusivat myös oppia sanat suomeksi. Innostus kertoi minusta myös siitä, että jatkosakin laulutuokioita kannattaa pitää.

6 YHTEENVETO

Yhteenvedossa haluan paneutua siihen, mitä tapahtui laulutuokioiden jälkeen ja mitä ajatuksia minulle tuli toteutuksesta. Teen myös yhteenvedon kaikista laulutuokioista ja pohdin, mikä niissä onnistui ja missä asioissa olisin itse voinut toimia toisella tavalla. Toiminnallisen opinnäytetyön jälkeen on tärkeä pohtia näitä asioita.

6.1 Laulutuokioiden jälkeen

Minusta laulaminen olisi keino saada laajennettua naisten suomen kielen sanavarastoa. Minun pitämien laulutuokioiden perusteella laulaminen on mieluisa tapa oppia uusia sanoja. Kaikki osallistujat olivat kiinnostuneita tästä tavasta opiskella vaikka vaihtelevasti laulutuokiot onnistuivatkin. Välillä tietenkin naisilla oli todella paljon keskusteltavaa keskenään, joten jonkin verran se myös vaikutti laulutuokioihin. Halusin kuitenkin toteuttaa laulamisen kaikkien osallistujien ehdoilla, jotta kaikki nauttisivat olostaan.

Laulutuokio ei toteutunut ihan jokaisella kevään kokoontumiskerralla. Tähän vaikuttivat perhekerhossa käyneet vierailijat ja perhekerhon retket muualle. Perhekerholaisien kanssa käytiin muun muassa tutustumassa Luckaniin ja lasten sisäleikkipuistoon Hakaniemessä. Joskus myös työharjoittelun tarpeet Familia Club ry:ssä vaikuttivat minun pääsyyni Kannelmäen perhekerhoon mukaan, jolloin laulutuokiota ei pidetty, jos kerhoemäntä ei sitä ehtinyt toteuttaa. Tällaisia tilanteita olivat muun muassa jos työntekijöitä tai muita työharjoittelijoita oli sairaana niin jäin auttamaan Familia Club ry:hyn päivittäisten asioiden hoitamisessa. Kuitenkin sain toteutettua kahdeksan laulutuokiota.

Laulutuokioista jäi minulle hyvä mieli. Koin, että olin saanut perhekerholaiset osallistumaan laulamiseen kerhoemännän avustuksella. Olen jäänyt pohtimaan sitä, miksi laulutuokioiden onnistuminen ja toteutuminen vaati kerhoemännän paikalla olemista. Oliko

tässä kyse siitä, että en ollut perhekerholaisille tarpeeksi tuttu henkilö vai oliko tässäkin osasyynä kulttuurierot?

Nyt minulla olisi tarkoitus koota kerhoemännälle vielä lisää lastenlauluja, jotta hän voi jatkaa laulutuokioiden pitämistä. Hänellä on sanat keväällä lauletuista lauluista. Haluan koota hänelle hyvän aloituspaketin ja jatkossa hän voi lisätä lauluja, jotka hän ehkä tuntee itse paremmin. Tarkoitukseni on myös etsiä hänelle muitakin kuin lastenlauluja. Kerhoemäntä puhui kevään aikana suomalaisista lauluista, joita kuunnellaan radiosta ja joita perhekerholaiset kuulisivat myös radion kautta. He voisivat muistaa kuulleensa laulun aikaisemmin ja nyt sitten he oppisivat laulamaan sen ja oppisivat samalla uusia sanoja.

Laulutuokioista sain hiukan palautetta kevään aikana. Tämä palaute oli pääasiassa lauluista ja toiveista kerrata jokin laulu uudestaan. Palautetta tai toivetta ei kerrottu minulle suoraan vaan perhekerholaiset antoivat palautteen kerhoemännän kautta. Minua harmittaa, että kukaan osallistujista ei tullut kertomaan minulle suoraan, mitä laulutuokioilta haluaisivat. Uskon, että heidän suhteensa kerhoemäntään on läheisempi, joten sen vuoksi he halusivat kertoa palautteen hänen kauttaan.

6.2 Yhteenveto

Aluksi äidit olivat hiukan ennakkoluuloisia laulutuokioita kohtaan mutta kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen laulutuokioiden toteutukseen ja onnistumiseen. Äitejä sai jonkin verran houkutella osallistumaan laulamiseen mutta lopulta he kuitenkin osallistuivat. Lapsia laulutuokioihin oli vaikea saada mukaan mutta erityisesti lauluun Jos sull lysti on, oli helppo saada lapset osallistumaan, sillä siinä on laululeikki. Äidit myös osallistuivat helpommin lauluun, jos he tunsivat laulun ennestään englannin kielellä tai omalla äidinkielellään. Se on ymmärrettävää, sillä on helpompi opetella laulua uudella kielellä, jos sen tuntee jo jollain toisella kielellä.

Laulutuokioista halusin saada jotain palautetta kerhoemännältä. Pyysin sitä häneltä ja hän olisi voinut antaa minulle palautteen haluamallaan tavalla, mutta jostain syystä hän ei halunnut antaa minulle palautetta. Olisin halunnut saada tietoa omasta toiminnastani ja mahdollisia kehittämisehdotuksia. Hän yritti saada palautetta myös perhekerholaisilta, jotka olivat mukana laulutuokioissa mutta heiltäkään en palautetta kuitenkaan saanut.

Osa kevään 2009 perhekerholaisista ei ole enää jatkanut perhekerhossa. Olen miettinyt, miksi palautetta ei tullut ja voiko siihen vaikuttaa kulttuurierot. Nyt olen pohtinut laulutuokioiden onnistumista omiin kokemuksiini ja tuntemuksiini verraten. Myös kevään aikana saamani ehdotukset ovat vaikuttaneet pohdintaani laulutuokioiden onnistumisesta. Myös onnistumisesta kertoo se, miten hyvin kaikki osallistuvat toimintaan ja kuinka innostuneilta he vaikuttavat.

Vaikka laulutuokiot onnistuivat hyvin, ne vaativat kuitenkin kerhoemännän läsnäolon. On harmi, että uuden toiminnan järjestäminen vaatii kerhoemännän läsnäoloa. On tietenkin hyvä, että kerhoemäntä saa heidät osallistumaan uusiin asioihin mutta jossain vaiheessa olisi hyvä myös osallistua toimintaan ilman kerhoemäntää. Heidän täytyy kuitenkin elämässään pärjätä ilman Familia Club ry:n kerhoemäntää. Mutta tässä vaiheessa, kun kaikki on vielä suhteellisen uutta, niin on hyvä, että joku ihminen saa äidit liikkeelle ja kokeilemaan uusia asioita. Laulaminen voi olla joillekin hyvin henkilökohmainen asia ja monet saattavat vierastaa laulamista tuntemattoman ihmisen seurassa. Vaikka toiminnassani ei ollut kyse siitä, että pitäisi osata laulaa hyvin, niin jotkut eivät halua laulaa ryhmässä jos kokee oman laulutaitonsa huonoksi. Tällainen toiminta vaatii varmasti luottamuksen ohjaajan ja ryhmäläisten välillä ja luottamus kasvaa yhdessäolon myötä.

Pääsin kuitenkin tavoitteeseen, että perhekerhon naiset oppivat suomalaisia lastenlauluja. Nyt heidän täytyisi jatkaa näiden laulujen harjoittelua ja opetella lisää uusia lauluja. Niitä lastenlauluja on kuitenkin paljon, mitä heidän lapsensa tulevat oppimaan ja laulamaan päiväkodissa. Tavoitteissani yhteisöllisyyden vahvistuminen näkyi laulutuokioiden toteutuksessa. Huomasin myös kevään 2009 aikana, että perhekerhon yhteisö oli jo entuudestaan hyvin vahva. He tunsivat toisensa jo pidemmältä ajalta. Mutta nyt olikin tarkoitus vahvistaa perhekerhoa yhteisönä ja toimia yhteisöllisesti jonkin toiminnan aikana. Se olikin minusta sitten vaikeampi toteuttaa. Yhteisössä täytyy kuitenkin ottaa kaikkien toiveet huomioon. Minusta tuntui välillä tuntui, että perhekerholaisille oli tärkeämpää itselle tärkeiden asioiden tekeminen, kuten keskustelu jonkun toisen äidin kanssa, kuin laulaa yhdessä lastenlauluja. Lastenlaulut ovat kuitenkin kaikkia yhdistävä tekijä. Tässä asiassa minun olisi pitänyt ottaa enemmän vastuuta ja sanoa painokkaammin perhekerholaisille, että tämä pieni laulutuokiohetki on tarkoitettu yhdessä olemiselle laulamisen avulla ja tehdä toiminnallisia asioita yhdessä. Tähän kerhoemäntä kuitenkin puuttui hyvin ja sai perhekerholaiset osallistumaan laulutuokioihin. Minulla ei kui-

tenkaan ollut kovin paljon auktoriteettia tässä ryhmässä ja tämä johtui ehkä myös siitä, että olin heitä kaikkia nuorempi.

Annoin perhekerholaisille hyvät mahdollisuudet ja lähtökohdat oppia suomalaisia lastenlauluja. Nyt toivon, että he lähtevät itse ottamaan enemmän selvää lastenlauluista. En osaa sanoa, miten itseohjautuvuus toteutui tässä asiassa sillä en ole saanut palautetta enkä ole päässyt keskustelemaan niiden perhekerholaisten kanssa, jotka olivat mukana laulutuokioissa. Olisi ollut hyvä kuulla, ovatko he laulutuokioiden jälkeen laulaneet opettuja lastenlauluja ja ovatko he oppineet itse uusia lastenlauluja. Tästä opin taas sen, että olisin voinut mennä syksyllä 2009 käymään perhekerhossa tapaamassa niitä perhekerhon naisia, jotka ovat jatkaneet kerhossa kevään 2009 jälkeen. Olisin voinut yrittää keskustella heidän kanssaan näistä asioista, jos siten olisin saanut enemmän tietoa, miten laulutuokiot auttoivat heitä.

7 POHDINTA

Laulutuokiot olivat mielestäni tarpeellinen kokeilu Kannelmäen perhekerhossa. Oli hyvä, että kerhon naiset ja äidit saivat tietää lauluista joita heidän lapsensa tulevat laulamaan päiväkodissa. Päiväkoti oli kuitenkin ajankohtainen näille perheille keväällä 2009. Kaikki uusi toiminta vaatii kuitenkin aikaa, jotta se otetaan avoimin mielin vastaan. Kun opinnäytetyössäni opetellaan suomenkielisiä lastenlauluja, niin voisin ajatella, että osallistujien, eli yksilön, elämänlaatu paranee sillä tämän toiminnan avulla hän pystyy osallistumaan lapsensa suomenkieliseen laulamiseen. Äidin ei tarvitse tuntea olevansa ulkopuolinen, kun lapsi laulaa ja jos lapsi pyytää äitiään laulamaan hänen kanssaan. Äidit saattavat myös alkaa oma-aloitteisesti ottaa selvää suomenkielisistä lastenlauluista ja tutustua niihin itse. Tämä on mielestäni juuri sitä, että toiminnallisella tapahtumalla, kuten laulutuokioilla, pyritään lisäämään ihmisen itseohjautuvuutta.

Nämä laulutuokiot antoivat hyvää kokemusta jonkin uuden toiminnan aloittamisesta ja toteuttamisesta. On monia asioita, joita tulee ottaa huomioon. Erityisesti kun ollaan tekemisissä maahanmuuttajien tai maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kanssa. Aina on tärkeää ottaa huomioon ryhmän tarpeet ja toteuttaa toimintaa niin, että se vastaa tar-

peita. Myös kulttuurieroja on hyvä pohtia työskentelyssä. Ne voivat kuitenkin vaikuttaa toteutukseen tai sen onnistumiseen.

Voisi olla hyvä, jos kerhoemäntä pitäisi yllä laulutuokioita ja toisi tuokioon vielä laajemmin uusia lauluja. Olisi hienoa, jos myös lauluina olisi muitakin kuin lastenlauluja. Voisin myös ajatella, että Familia Club ry:n työelämäharjoittelija jatkaisi laulutuokioita perhekerhossa. Toivon, että Familia Club ry:ssä pohditaan mahdollisuuksia jatkaa laulamista perhekerhossa.

Toivon laulutuokioista olevan jotain hyötyä Familia Club ry:lle ja Kannelmäen perhekerholle. Opinnäytetyöstäni annan kopion myös Familia Club ry:n toiminnanjohtajalle ja myös yhdistyksen työntekijät voivat vapaasti tutustua työhöni. Ehkä he saavat uusia ajatuksia ohjaamiseen ja kerholaisten sekä muiden jäsenien itsenäisemmän elämän kannustamiseen. Erityisesti toivon, että perhekerholaiset kokevat saavansa hyödyn laulutuokioista suomalaisten lastenlaulujen oppimisen vuoksi ja näin pystyisivät osallistumaan lastensa päivähoidon tukemiseen.

Minulla oli ajatuksena, että musiikki ja rytmi vaikuttaisivat ja auttaisivat suomen kielen opiskelussa. Nyt kun en saanut palautetta osallistujilta, niin en osaa varsinaisesti sanoa, miten he kokivat musiikin auttavan kielenopiskelussa. Tämän lisäksi halusin heidän oppivan suomalaisia lastenlauluja ennen kuin heidän lapsensa menevät päiväkotiin. Tästä olisin myös halunnut heiltä palautetta, tuntuiko heistä, että saivat jonkinlaisen käsityksen mahdollisista suomalaisista lastenlauluista. Tietenkään en voinut heille opettaa ja näyttää kaikkia mahdollisia lastenlauluja, ja myös laulutuokioiden määrän vuoksi ei ole mahdollista, että he olisivat oppineet laulamamme laulut täydellisesti. Nyt he saivat jonkinlaisen käsityksen lauluista ja toivon, että se helpottaa heitä kun lapset laulavat näitä lauluja kotona päiväkotipäivän jälkeen. Halusin, että perhekerhon naiset saisivat etukäteen jonkinlaisen tuntuman lastenlauluista ja suomalaisesta päiväkodista, jossa lauletaan kuitenkin aika paljon. Uskon, että nyt naisten on helpompi ottaa osaa lastenlauluihin, joita heidän lapsensa laulavat päiväkotipäivän jälkeen.

Toiminnallisuus oli osa laulutuokioitani. Mielestäni se oli vierasta perhekerhon naisille ja voisi sanoa, että kaikki oppiminen toiminnallisina menetelmin oli heille uutta. Itse koken toiminnallisuuden hyvänä oppimiskeinona, sillä tekemällä oppiminen on minulle helpompaa kuin muilla tavoilla oppiminen. Maahanmuuttajien kanssa tässä voi tulla

vastaan kuitenkin kulttuurierot. He lähtivät kyllä mukaan opettelemaan uuden kappaleen sanoja mutta kun tuli laulamisen aika niin siihen heitä sai hiukan enemmän houkutella mukaan. Tästäkin olisi ollut mielenkiintoista saada heiltä tietoa, oliko tämä heille aivan uusi tapa oppia uusia asioita. Palautteen puutteen vuoksi tästäkään en saanut heiltä tietoa. Tiedän kuitenkin, että Familia Club ry:n suomen kielenkursseilla ei käytetä toiminnallisia menetelmiä kovin paljon opetuksessa ja perhekerhon naiset käyvät Familia Club ry:n suomen kielenkursseilla.

Minua on edelleen jäänyt mietityttämään palautteen saamisen vaikeus. Olen miettinyt, mistä asia voisi johtua mutta varmaa tietoa minulla ei siitä ole. Voiko kulttuurierot olla syynä siihen, että palautetta ei anneta? Onko kyseessä se, että toista ihmistä ei haluta nolata palautteella, jos heidän palautteensa ei ole hyvää? Voiko nolaamisen pelko olla myös kulttuurin liittyvä asia? Haluan kuitenkin arvostaa heidän kulttuuristaan johtuvia asioita enkä sen vuoksi painosta palautteen antamiseen. Minusta on tärkeää antaa heille joka tapauksessa vapaus valita, haluavatko he antaa palautetta vai eivät.

Tätä palauteasiaa on ollut mielenkiintoista pohtia. Kun minulla ei ole aikaisempaa kokemusta maahanmuuttajien opettamisesta niin en osannut odottaa sitä, että suoraa palautetta heiltä ei saa. On kuitenkin hienoa, että he antoivat hiukan palautetta kevään 2009 aikana kerhoemännän avulla. Silloin ehdin hyvin tehdä muutoksia lauluvalintoihin ja laulut olivat enemmän perhekerholaisten mieleen.

Maahanmuuttajien kanssa oli mielestäni mukava tehdä töitä. He ovat hyvin iloisia ja eläväisiä. He ovat erittäin motivoituneita toimintaan silloin, kun tehdään jotain, mistä he todella pitävät. Tästä hyvinä esimerkkeinä ovat laulut Paljon onnea vaan ja Mary had a little lamb. Näiden kahden laulun kanssa koin onnistumisen tunteen enemmän kuin muulloin kevään aikana. Kokemus oli mahtava ja sain uuden kokemuksen maahanmuuttajien kanssa työskentelystä.

Olen miettinyt, miten laulutuokiot olisivat onnistuneet paremmin. Olen miettinyt omia tapojani ja miten olisin voinut vielä enemmän omalta osaltani vaikuttaa onnistumiseen. Olen pohtinut, että jo ennen kevättä 2009 olisin voinut vieraillla perhekerhossa muutamia kertoja, jotta perhekerholaiset olisivat tutustuneet minuun etukäteen. Olisin voinut myös kysellä heiltä toivomuksia laulutuokioihin. Silloin olisin voinut heti alusta alkaen suunnitella kevään 2009 laulutuokiot perhekerholaisten toiveiden mukaisesti. Uskon,

että heidän olisi ollut helpompi lähteä mukaan laulutuokioihin kun olisin tutustunut heihin jo etukäteen. Tämä on minusta hyvä muistaa jatkossa, kun suunnittelen erilaisia toimintoja ryhmille.

LÄHTEET

- Ahonen, Heidi 1993: Musiikki: Sanaton kieli. Loimaa: Loimaan Kirjapaino.
- Corke, Margaret 2002: Approaches to communication through music. Iso-Britannia: Thanet Press Limited.
- Erkkilä, Jaakko – Rissanen, Paavo 2008: Taiteet ja kuntoutuminen. Teoksessa Rissanen, Paavo – Kallaranta, Tapani – Suikkanen, Asko (toim.): Kuntoutus. 2. painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 683-699.
- Familia Club ry 2008a: Toimintasuunnitelma vuodelle 2009. Helsinki. 22.10.2008.
- Familia Club ry 2008b: Mikä Familia Club on? Verkkodokumentti. <
<http://www.familiacub.fi/familia.html>>. Luettu 23.10.2008.
- Familia Club ry 2008c: Toiminta. Verkkodokumentti. <
<http://www.familiacub.fi/toiminta.html>>. Luettu 22.10.2008.
- Familia Club ry 2009: Kevään toimintakalenteri. Helsinki.
- Hämäläinen, Juha 2006: Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Latomaa, Sirkku 2002: Maahanmuuttajien kielelliset oikeudet. Teoksessa Mauranen, Anna – Tiittula, Liisa (toim.): Kieli yhteiskunnassa – Yhteiskunta kielessä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. 61-81.
- Launonen, Leevi – Puolimatka, Tapio 2006: Sosiaalipedagogiikan ihmiskäsitykset ja etiikka. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Martikainen, Tuomas – Tiilikainen, Marja 2008: Maahanmuuttajanaiset: Käsitteet, tutkimus ja haasteet. Teoksessa Martikainen, Tuomas – Tiilikainen, Marja (toim): Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. 2. muuttamaton painos. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy. 15-37.

- Nieminen, Satu 2008: Maahanmuuttajanaisten perhekerhohanke: Vertaistukea ja voimaantumista. Opinnäytetyö. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Sosiaalialan koulutusohjelma.
- Opetushallitus 1999: Opettaminen muulla kuin oppilaan äidinkielellä perusopetuksessa: Mahdollisia toteutustapoja. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Pasanen, Ulla-Maija 1992: Roolileikkejä kielellä: Kieliä draaman ja musiikin keinoin. Juva: WSOY.
- Puusaari, Hille 1997: Kulttuurinmuutos koettelee maahanmuuttajaa: Psykososiaalinen kohtaaminen. Teoksessa Pitkänen, Pirkko (toim.): Näkökulmia monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Oy Edita Ab. 21-32.
- Rouhio, Mirkka – Aalto, Hawa – Ivakko, Tiina – Tsempoi, Tatjana – Salah, Sugulle – Huhtiniemi-Anttonen, Merja – Gyekye, Marjaana 2005: Maahanmuuttajatyön kehittäminen päivähoitossa. Verkkodokumentti. <http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/22db52804a176e1e9483fc3d8d1d4668/9_maahanmuutt.pdf?MOD=AJPERES>. Luettu 19.8.2009.
- Räsänen, Juhani 2006: Voimaantumisen mahdollistaminen ja ratkaisut: yhteiskunnan, yhteisön ja yksilön valtaistaminen. Järvenpää: Julkiviestintä.
- Räty, Minttu 2002: Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.
- Siitonen, Juha 1999: Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulu: Oulun yliopisto.
- Väänänen, Ari – Minna, Toivanen – Aalto, Anna-Mari – Bergbom, Barbara – Härkäpää, Kristiina – Jaakkola, Magdalena – Koponen, Päivikki – Koskinen, Seppo – Kuusio, Hannamaria – Lindström, Kari – Malin, Maili – Markkula, Heli – Mertaniemi, Ritva – Peltola, Ulla – Seppälä, Ulla-Maija – Tiitinen, Eveliina – Vartia-Väänänen, Maarit – Vuorenmaa, Maritta – Vuorento, Mirkka –

Wahlbeck, Kristian 2009: Maahanmuuttajien integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan elämän eri osa-alueilla. Sektoritutkimuksen neuvottelukunta.

Tuntisuunnitelma: Kannelmäen perhekerhon laulutuokio

21.1.2009

- Edelweiss
- Ilman pianoa
- Sanojen opettelu: Luetaan yhdessä ja käydään jokainen sana erikseen läpi niin, että jokainen ymmärtää.

28.1.2009

- Edelweiss kertaus ja laulaminen pianon kanssa
- Uudestaan laulun sanojen lukeminen ja varmistaminen, että jokainen ymmärtää. Sanojen kysyminen äideiltä, jotka ovat mukana kerhossa.

25.2.2009

- Esimerkkien antaminen lastenlauluista
- Selvitys, mitä lauluja äidit haluaisivat laulaa tai mitä tietävät
→ lastenlaulut tulivat toiveena

4.3.2009

- Tuiki tuiki tähtönen / Twinkle twinkle little star (suomeksi, englanninkieliset sanat tukemassa)

18.3.2009

- Jos sull lysti on, If you are happy (suomeksi ja englanniksi)
- Mukana cd, jossa laulut laulettuna.

25.3.2009

- Paljon onnea vaan (suomeksi ja englanniksi)
- pianolla säestys

8.4.2009

- Jos sull lysti on → sanojen parempi opettelu (tuli toiveena kerhoemännältä)
- ei laulamalla vaan lukemalla sanat
- mahdollisesti uusi laulu: Maijalla oli karitsa (Mary had a little lamb)

13.5.2009

- Mary had a little lamb (vain englanniksi)